

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรกับความสำเร็จในวิชาชีพครู
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13

เจษฎา ฟองประพันธ์ และ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณสงขลา จังหวัดสงขลา 90000

jjfongprapan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรของครู 2) ความสำเร็จในวิชาชีพครู และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรกับความสำเร็จในวิชาชีพครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 327 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียนและทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 73 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย พบว่า 1) พฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับน้อย โดยมีด้านการสร้างเครือข่ายมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และด้านการหาแพะรับบาป มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2) ความสำเร็จในวิชาชีพครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านบทบาทการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และด้านค่าตอบแทน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรกับความสำเร็จในวิชาชีพครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 พบว่า พฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรกับความสำเร็จในวิชาชีพครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r = .44^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: พฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กร การเมืองในสถานศึกษา ความสำเร็จในวิชาชีพครู

บทนำ

องค์กรเป็นหน่วยหนึ่งที่ได้จัดระเบียบของสังคมขึ้นด้วยการสร้างความเชื่อ อุดมการณ์ และบรรทัดฐาน ใช้เป็นเกณฑ์ในการควบคุมพฤติกรรมบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ผู้นำในแต่ละองค์กรจะต้องมีความตระหนักและรู้เท่าทันในการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกเนื่องจากองค์กรเป็นระบบเปิดจึงได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมภายนอกทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคล ความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในองค์กรและการบริหารจัดการขององค์กรนั้น ๆ (รัตติกรณ์จงวิศาล, 2556 : 72) ปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพก็คือการบริหารคนให้ทำงานสำเร็จ ผู้บริหารจึงจะต้องศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนภายในองค์กรเพื่อสร้างความเข้าใจและคาดการณ์พฤติกรรมคนในองค์กร โดยเฉพาะพฤติกรรมเชิงการเมืองที่เกิดขึ้นจริงในทุกองค์กร และยากที่จะปฏิเสธได้ว่าไม่มีการเมืองเพราะการเมืองเข้าไปผูกกับชีวิตประจำวัน ซึ่งหากความต้องการของบุคคลไม่ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอก็มักจะมีการรวมกลุ่มกันเพื่อกระทำการใดการหนึ่งให้บรรลุเป้าหมาย (ชร สุทธรายุทธ, 2556 : 2) พฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรเป็นพฤติกรรมที่ไม่ได้กำหนดไว้ในบทบาทหน้าที่อย่างเป็นทางการแต่เป็นการใช้อิทธิพลเพื่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบในเรื่องของผลประโยชน์โดยพฤติกรรมเหล่านี้มักจะอยู่นอกเหนือขอบข่ายจากภาระงานปกติ (Robbins & Judge,

2009 : 495) ซึ่งโรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งทางสังคมที่มีปรากฏการณ์เหมือน ๆ กับองค์กรอื่นคือมีการเมืองในองค์กร หรือการเมืองในสถานศึกษา ซึ่งเป็นพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในการกระทำการใด ๆ ที่อยู่นอกเหนือระบบอำนาจที่ยอมรับกันตามปกติของกระบวนการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ส่วนตน มีบทบาทและอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับเป้าหมายหรือการจัดการทรัพยากรของสถานศึกษา (กล้า ทองขาว. สืบค้น พฤษภาคม 2561, จาก www.dpu.ac.th) ซึ่งหากทรัพยากรมีมากมายก็จะทำให้ทุกคนในองค์กรนั้นมีความพอใจ แต่ถ้าหากทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัดแล้วก็จะทำให้เกิดการแข่งขันกันระหว่างสมาชิกในองค์กร (พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์. 2558 : 144) ประกอบกับธรรมชาติขององค์กรเมื่อมีคนรวมตัวกันมักจะมีการใช้อำนาจเกิดขึ้นและเมื่อบุคคลในองค์กรแปรเปลี่ยนอำนาจสู่การปฏิบัติ บุคคลเหล่านั้นก็ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเชิงการเมือง โดยบุคคลจะมีความต้องการผลงานที่สมบูรณ์ ต้องการได้รับรางวัลและปรารถนาให้เกิดความสำเร็จในอาชีพของตน (รังสรรค์ ประเสริฐศรี. 2556 : 159)

อาชีพเป็นผลจากการประกอบกิจกรรมของบุคคลในช่วงระยะเวลาหนึ่งหรือตลอดชีวิตซึ่งจะบ่งบอกถึงเป้าหมายของงานและเป้าหมายชีวิตของตนเอง บุคคลที่ประกอบอาชีพจะสร้างโอกาสให้ตนเองประสบความสำเร็จในอาชีพของตน (ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. 2556 : 22) เช่นเดียวกับกับอาชีพครูเป็นอาชีพหนึ่งที่มีคุณลักษณะความเป็นวิชาชีพทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพนี้เกิดความภาคภูมิใจ เป็นแรงขับเคลื่อนทางจิตวิทยาส่งผลต่อความสุขที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจในเรื่องของรายได้ที่มีรายได้ประจำเป็นเงินเดือนด้านสังคมในเรื่องของการยอมรับทางสังคมหรือจะเป็นในด้านของการเมืองซึ่งครูจำนวนไม่น้อยที่เป็นนักการเมืองในปัจจุบันหรือความเป็นมาในอดีต ทั้งการเป็นนักการเมืองในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งสรุปได้ว่าความสำเร็จหรือความภาคภูมิใจในการประกอบวิชาชีพครูคือการได้รับความมั่นคง ความก้าวหน้าและการยอมรับของคนในสังคม(สันติ บุญภิรมย์. 2557 : 9) ส่งผลให้ครูปรารถนาที่จะพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จในวิชาชีพ แต่ทั้งนี้แล้วด้วยโครงสร้างองค์กรแบบลำดับขั้นเป็นปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลทางบวกต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนซึ่งโดยทั่วไปรูปแบบการบริหารโรงเรียนจะมีการกำหนดโครงสร้างที่เหมือนกันคือ ผู้อำนวยการโรงเรียนจะมีอำนาจสูงสุด รองลงมาคือ รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานต่าง ๆ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยหัวหน้างานและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จะได้มาจากการคัดเลือกหรือแต่งตั้งกันเองในโรงเรียน และเมื่อใดที่มีการกระจายอำนาจน้อย อำนาจนั้นจะอยู่ที่ผู้บริหารระดับสูง ก็จะมีการใช้พฤติกรรมเชิงการเมืองเพื่อเอาใจผู้มีอำนาจในการเลื่อนตำแหน่ง (วัชรินทร์ โตขาว. 2560 : 110) ซึ่งพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรดังกล่าวอาจจะนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งได้หากบุคคลใช้ในทางที่ไม่สร้างสรรค์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ครอบคลุม 2 จังหวัดคือจังหวัดตรังและจังหวัดกระบี่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13. 2561 : 1) เป็นพื้นที่หนึ่งที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กร เช่น ปัญหาจากการพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการครู (เดลินิวส์.สืบค้นกรกฎาคม 2561, จาก <http://www.dailynews.co.th>) ปัญหาการรวมตัวกันระหว่างนักเรียนและผู้ปกครองเพื่อขบไล่ผู้อำนวยการโรงเรียน (ข่าวภาคใต้. สืบค้นกรกฎาคม 2561, จาก <http://www.mgonline.com>) ปัญหาการรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมจากการรับนักเรียนเพื่อเข้าศึกษาต่อ (ศาลปกครองสูงสุด. สืบค้น กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.admircourt.go.th>) เป็นต้น ซึ่งสภาพปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นจากการเมืองในองค์กรจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานและความสัมพันธ์ของบุคคลภายในองค์กร หากผู้บริหารไม่ได้ศึกษาและทำความเข้าใจก็จะนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้ง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรกับความสำเร็จในวิชาชีพครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 เพื่อศึกษาว่ามีการใช้กลวิธีทางการเมืองใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในวิชาชีพครู เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการควบคุมพฤติกรรมบุคคลในองค์กรและการคาดการณ์สภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายขององค์กรและสามารถบริหารจัดการองค์กรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และความคาดหวังขององค์กรได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2,175 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 327 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610) แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียนและทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก

3. เครื่องมือการวิจัยแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติได้แก่ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลและอภิปรายผล

1. ผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรของครู ความสำเร็จในวิชาชีพครูและความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรกับความสำเร็จในวิชาชีพครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 โดยมีสมมุติฐานการวิจัยว่า พฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 กลุ่มตัวอย่างคือครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 327 คนกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียนและทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากเครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามจำนวน 73 ข้อชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 ผู้วิจัยได้รูปแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 327 ฉบับจากจำนวน 327 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.49$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการสร้างเครือข่าย ($\bar{X} = 3.43$) รองลงมา คือ ด้านการเพิ่มความสำคัญของตนเอง ($\bar{X} = 2.83$) ด้านการจัดการความประทับใจ ($\bar{X} = 2.77$) ด้านการทำให้ได้รับความสนใจจากผู้บังคับบัญชา ($\bar{X} = 2.66$) ด้านการยินยอม ($\bar{X} = 2.46$) ด้านการจัดการข้อมูล ($\bar{X} = 2.37$) ด้านการประจบประแจง ($\bar{X} = 2.28$) ด้านการสร้างพันธมิตร ($\bar{X} = 2.23$) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการหาแพะรับบาป ($\bar{X} = 1.30$)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จในวิชาชีพครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านบทบาทการทำงาน ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมา คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 3.83$) ด้านความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่ง ($\bar{X} = 3.35$) ตามลำดับและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านค่าตอบแทน ($\bar{X} = 3.22$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรกับความสำเร็จในวิชาชีพครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรกับความสำเร็จในวิชาชีพครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 โดยภาพรวมจำแนกตามรายด้าน

พฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กร	ความสำเร็จในวิชาชีพครู				ภาพรวม
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	
X ₁	.20**	.29**	.19**	.24**	.28**
X ₂	.34**	.36**	.19**	.23**	.35**
X ₃	.21**	.28**	.16**	.25**	.28**
X ₄	.31**	.34**	.17**	.24**	.33**
X ₅	.19**	.24**	.16**	.26**	.26**
X ₆	-.14*	.01	.10	.03	-.01
X ₇	.42**	.46**	.26**	.39**	.47**
X ₈	.28**	.39**	.21**	.31**	.37**
X ₉	.41**	.51**	.26**	.41**	.49**
ภาพรวม	.35**	.45**	.26**	.37**	.44**

* p < .05

** p < .01

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรกับความสำเร็จในวิชาชีพครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r = .44^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาภาพรวมเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ พฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรกับความสำเร็จในวิชาชีพครูด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r = .45^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ พฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรกับความสำเร็จในวิชาชีพครูด้านค่าตอบแทน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ ($r = .26^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรกับความสำเร็จในวิชาชีพครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 พฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการสร้างเครือข่ายมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และด้านการหาแพะรับบาปมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะคนทั่วไปมักจะมองภาพของพฤติกรรมเชิงการเมืองในแง่ลบและเป็นพฤติกรรมที่ขาดคุณธรรมจริยธรรมเพราะเป็นการกระทำของบุคคลที่นอกเหนือจากบทบาทหน้าที่ภาระงานปกติเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจและอิทธิพลสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัชรินทร์ โตขาว (2560 : 107) ได้ศึกษา ปัจจัยพุทธะดับที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ พบว่า พฤติกรรมเชิงการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูส่วนใหญ่แล้วโดยพื้นฐานเป็นบุคคลที่มีจิตสำนึกต่อหน้าที่การงาน มีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพแต่อย่างไรก็ตามพฤติกรรมเชิงการเมืองก็ยังพบในทุกองค์กรและมีลักษณะที่เหมือน ๆ กันรวมถึงองค์กรที่เป็นโรงเรียนก็เช่นเดียวกัน สอดคล้องกับ ฮอยและมิสเกล (Hoy & Miskel, 2013 : 250) ได้กล่าวไว้ว่าการสร้างเครือข่ายเป็นพฤติกรรมทางการเมืองอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลที่มีอิทธิพล เช่น ครูบางคนจะไปสร้างความสัมพันธ์กับตัวแทนสหภาพครูหรือผู้บริหารที่สามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญ หรือครูมักจะไปติดต่อหรือสร้างความสัมพันธ์กับคู่ครองผู้บริหารหรือบุคคลที่มีความสำคัญ เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณค่าต่าง ๆ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ธร สุนทรายุทธ (2556 : 15) ว่าคนในองค์กร

มักจะต้องการอำนาจด้วยเหตุผลที่แตกต่างกันไปจึงเป็นสาเหตุทำให้พฤติกรรมการเมืองแผ่ขยายไปในองค์กรอย่างกว้างขวางเพราะองค์กรประกอบด้วยบุคลากรที่หลากหลายทั้งในเรื่องของความคิด ค่านิยม เป้าหมายและผลประโยชน์ ซึ่งโดยธรรมชาติองค์กรที่ประกอบด้วยบุคคลและกลุ่มที่มีค่านิยม เป้าหมายและความสนใจแตกต่างกันมักจะทำให้เกิดความขัดแย้งในเรื่องของการแย่งชิงผลประโยชน์ พฤติกรรมเชิงการเมืองจึงถูกนำมาใช้ในรูปแบบต่าง ๆ

2.2 ความสำเร็จในวิชาชีพครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านบทบาทการทำงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านค่าตอบแทน อาจเป็นเพราะอาชีพครูเป็นอาชีพที่ได้ยกระดับขึ้นเป็นวิชาชีพชั้นสูงซึ่งมีมาตรฐานวิชาชีพทั้งในด้านความรู้ การปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ทำให้บุคคลที่เป็นครูนั้นมีความภาคภูมิใจในความเป็นครู จงรักภักดี มีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพตนเอง อีกทั้งอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีต้นทุนทางสังคมสูง ทำให้เกิดการยอมรับในสังคมนั้น ๆ ทำให้ครูในแต่ละโรงเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงาน มีบทบาทในการทำงานและเป็นที่เคารพและยกย่องจากเพื่อนร่วมงานสอดคล้องกับ อัญชลี แซ่ตระกูล (2549 : 148) ศึกษาการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุความสำเร็จในวิชาชีพครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่าความสำเร็จในวิชาชีพครูในภาพรวมอยู่ในระดับสูงและสอดคล้องกับ ทศนีย์ สุวรรณ (2559 : 120) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารศึกษากับผลการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 พบว่าผลการปฏิบัติงานของครูโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งจากงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในวิชาชีพครูที่อยู่ในระดับสูง อาจเนื่องมาจากวิชาชีพครูมีลักษณะงานของครูที่แตกต่างไปจากอาชีพอื่น ๆ โดยมีลักษณะเฉพาะจึงทำให้บุคลากรทั้งในและนอกรวมการวิชาชีพเห็นถึงความสำคัญและต่างก็ช่วยกันส่งเสริมสนับสนุนให้อาชีพครูได้รับการยกระดับขึ้นมาให้โดดเด่นยิ่งขึ้น

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรกับความสำเร็จในวิชาชีพครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาภาพรวมเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรกับความสำเร็จในวิชาชีพครูด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและด้านที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ พฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรกับความสำเร็จในวิชาชีพครูด้านค่าตอบแทน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีโครงสร้างแบบปิรามิด ทำให้ตำแหน่งที่มีอำนาจจะอยู่ส่วนบนและอำนาจหน้าที่ในแต่ละชั้นก็จะแตกต่างกันและลดหลั่นลงมาตามลำดับ ซึ่งจะส่งผลต่อบุคคลในแต่ละชั้นโดยเฉพาะคนที่อยู่ล่างสุดจะกลายเป็นคนที่ไร้ซึ่งอำนาจ ทำให้เกิดการแข่งขันช่วงชิงเพื่อความสำเร็จในเป้าหมายของตน สอดคล้องกับ วรรัตน์ เหมือนสมหวัง (2556 : 115) ได้ศึกษาการเมืองในองค์กร พฤติกรรมการใช้อำนาจของผู้บริหาร สมรรถนะส่วนตนของครู และขวัญกำลังใจของครู ที่มีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูขึ้นอยู่กับคุณลักษณะส่วนบุคคลของครูมากที่สุด รองลงมาคือการเมืองในองค์กร สมรรถนะส่วนตนของครู พฤติกรรมการใช้อำนาจของผู้บริหาร โดยการเมืองในองค์กรและพฤติกรรมการใช้อำนาจของผู้บริหารมีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมทั้งนี้แล้วพฤติกรรมเชิงการเมืองไม่ว่าจะกระทำโดยผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใต้บังคับบัญชาล้วนส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการทำงานทั้งสิ้นขึ้นอยู่กับว่าคนภายในองค์กรจะยอมรับและเข้าใจในเรื่องของการเมืองมากน้อยแค่ไหน หากทุกคนศึกษาและใช้การเมืองให้เป็นประโยชน์ก็จะเกิดผลดีทั้งสองฝ่าย สอดคล้องกับ ซีเซอร์, บรู๊คส์ และนอร์ตัน (Sezer, Brooks & Norton, 2018 : 40-41) ศึกษาเกี่ยวกับเบื้องหลังคำชมเชยและผลกระทบด้านลบของคำเยินยอ พบว่า คำชมเชยที่ใช้ในชีวิตประจำวันของกลุ่มตัวอย่างจะมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินการปฏิบัติงาน ช่วยเพิ่มระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการทำงาน และส่งผลให้ตำแหน่งงานในองค์กรประสบผลสำเร็จและสอดคล้องกับแนวคิดของ ฟอเร็ทและด็อทเทอร์รี่ (Forret & Dougherty, 2004 : 419-437) ที่ว่า พฤติกรรมการสร้างเครือข่ายเป็นกิจกรรมส่วนบุคคลในการพัฒนาความสัมพันธ์กับบุคคลสำคัญเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงานและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บลิคเคิล โอเตอร์และซัมเมอร์ (Blickle et al., 2010 : 383-390) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ ผลกระทบของทักษะทางการเมือง (Political Skill) ต่อความสำเร็จในอาชีพของตัวแทนพนักงานโดยศึกษาจากอาชีพที่ปรึกษาซึ่งได้รับเลือกเป็นตัวแทนของพนักงานบริษัทในเยอรมัน พบว่า คนที่มีทักษะทางการเมืองที่แข็งแกร่งกว่าจะประสบความสำเร็จในอาชีพมากกว่า เมื่อมีการควบคุมเพศ อายุ และสภาพแรงงาน ซึ่งความสำเร็จในอาชีพพิจารณาถึงความสำเร็จในการทำงานที่เกิดขึ้นจากภายใน เช่น ความพึงพอใจในความก้าวหน้าขององค์กรและการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน และความสำเร็จในการทำงานที่เกิดขึ้นจากภายนอก เช่น ค่าตอบแทนตลอดจนการเลื่อนตำแหน่งในการทำงาน

สรุปผลการวิจัย

1. พฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับน้อย โดยมีด้านการสร้างเครือข่ายมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และด้านการหาแพะรับบาป มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด
2. ความสำเร็จในวิชาชีพครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยมีด้านบทบาทการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และด้านค่าตอบแทน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด
3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรกับความสำเร็จในวิชาชีพครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 พบว่า พฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรกับความสำเร็จในวิชาชีพครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r = .44^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรกับความสำเร็จในวิชาชีพครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 ควรนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรทำความเข้าใจและให้ความสำคัญกับพฤติกรรมเชิงการเมืองที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาโดยเฉพาะพฤติกรรมการสร้างเครือข่าย ที่พบมากที่สุดจากผลการศึกษารั้งนี้ เพราะการสร้างเครือข่ายในการทำงานจะช่วยให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงควรที่จะมองการเมืองในองค์กรในด้านบวก ใช้เป็นแรงจูงใจในการขับเคลื่อนองค์กรและส่งเสริมพฤติกรรมเชิงการเมืองด้านบวกนี้สำหรับครูในสถานศึกษา

1.2 จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า พฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมการทำให้ได้รับความสนใจจากผู้บังคับบัญชาที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในวิชาชีพครูมากกว่าพฤติกรรมอื่น ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรที่จะสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีกับครู โดยไม่เลือกปฏิบัติกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรกับประสิทธิผลของสถานศึกษา
- 2.2 ควรศึกษารูปแบบกลยุทธ์ทางการเมืองอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของครู

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาเอาใจใส่อย่างดีจากคณาจารย์สาขาวิชาการบริหาร การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณซึ่งได้กรุณาตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และขอแนะนำที่เป็นประโยชน์ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางรวมถึงผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือตลอดจนผู้อำนวยการโรงเรียนคณะครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยเป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

- Blickle, G., Oerder, K. & Summers, J. K. (2010). The Impact of Political Skill on Career Success of Employees' Representatives. *Journal of Vocational Behavior*, 77(3), 383-390.
- Forret, M. L. & Dougherty, T. W. (2004). Networking Behaviors and Career Outcomes: Differences for Men and Women?. *Journal of Organizational Behavior: The International Journal of Industrial, Occupational and Organizational Psychology and Behavior*, 25(3), 419-437.

- Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2013). Educational Administration: Theory Research and Practice (9th ed.). Singapore : McGraw-Hill.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activity. Journal of Education and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
- Robbins, S.P. & Judge, T.A. (2009). Organizational Behavior. New Jersey: Pearson.
- Sezer, O., Brooks, A. W. & Norton, M. I. (2018). Backhanded Compliments: How Negative Comparisons Undermine Flattery. Boston: Harvard Business School.
- กล้า ทองขาว. (2561). การเมืองในสถานศึกษา. สืบค้น พฤษภาคม 2561, จาก <http://www.dpu.ac.th/ces/download.php?filename1394269911.pdf>
- ข่าวภาคใต้. (2561). เตือนรวมตัวไล่ ผอ.โรงเรียนที่กระปี่ อ้างทำงานล้มเหลว ด้านผอ.แจงครูบางคนไม่พอใจ. สืบค้น กรกฎาคม 2561, จาก <http://mgronline.com/south/detail>.
- เดลินิวส์. (2561). ครู คศ.1 แห่ง ผอ. โรงเรียนดับ แค้นไม่ได้เลื่อนขั้นเงินเดือน. สืบค้น 18 กรกฎาคม 2561, จาก <https://www.dailynews.co.th/crime/532246?fb>
- ทัศนีย์ สุวรรณ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จังหวัดพัทลุง(วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ธ สุนทรายุทธ. (2556). พฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กร. กรุงเทพฯ: เนติกุล.
- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. (2556). การจัดการและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.
- พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์. (2558). พฤติกรรมองค์กร (พิมพ์ครั้งที่ 4). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2556). พฤติกรรมองค์กร. นนทบุรี: กรีนแอปเปิ้ล กราฟฟิค.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). ภาวะผู้นำ: ทฤษฎี การวิจัยและแนวทางสู่การพัฒนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรารัตน์ เหมือนสมหวัง. (2556). การเมืองในองค์กร พฤติกรรมการใช้อำนาจของผู้บริหาร สมรรถนะส่วนตน และขวัญกำลังใจของครู ที่มีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร.วารสารการวิจัยการบริหาร, 6(1), 115-142.
- วัชรินทร์ โตขาว. (2560). ปัจจัยพระระดับที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษานขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ (ปริญาญาดุษฎีบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศาลปกครองสูงสุด. คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย. สืบค้น กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.admncourt.go.th/admncourt/upload/admcase/Document/judgement/PDF>
- สันติ บุญภิรมย์. (2557). ความเป็นครู. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13. (2561). คู่มือสารสนเทศทางการศึกษาปี2561. ตรัง: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13.
- อัญชลี แซ่ตระกูล. (2549). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุความสำเร็จในวิชาชีพครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.